

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 3 kwietnia 2014 r. (*)

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 – Jurysdykcja krajowa w sprawach, których przedmiotem jest czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego albo roszczenia wynikające z takiego czynu – Czyn popełniony w pierwszym państwie członkowskim polegający na udziale w popełnieniu czynu niedozwolonego, popełnionego na terytorium drugiego państwa członkowskiego – Określenie miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę

W sprawie C-387/12

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesgerichtshof (Niemcy) postanowieniem z dnia 28 czerwca 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 sierpnia 2012 r.,
w postępowaniu:

Hi Hotel HCF SARL

przeciwko

Uwemu Spoeringowi,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, M. Safjan (sprawozdawca), C.G. Fernlund, J. Malenovský i A. Prechal, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 września 2013 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Hi Hotel HCF SARL przez H. Leisa, Rechtsanwalt,
- w imieniu U. Spoeringa przez P. Rupperta, Rechtsanwalt,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz F. Wannek, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez A. Robinsona, działającego

w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez W. Bogensbergera oraz M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 pkt 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Hi Hotel HCF SARL (zwaną dalej „Hi Hotel”), z siedzibą w Nicei (Francja) a U. Spoeringiem, zamieszkałym w Kolonii (Niemcy), w przedmiocie żądania zaniechania naruszania praw autorskich oraz żądania odszkodowania.

Ramy prawne

3 Z motywu 2 rozporządzenia nr 44/2001 wynika, że celem tego rozporządzenia jest ustanowienie – w interesie należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego – „przepisów celem ujednolicenia przepisów o jurysdykcji w sprawach cywilnych i handlowych oraz uproszczenia formalności ze względu na szybkie i nieskomplikowane uznawanie i wykonywanie orzeczeń z państw członkowskich związanych niniejszym rozporządzeniem [...]”.

4 Motywy 11, 12 i 15 omawianego rozporządzenia stanowią:

„(11) Przepisy o jurysdykcji [przepisy jurysdykcyjne] powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i powinny zależeć zasadniczo od miejsca zamieszkania pozwanego, a tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub umowę stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania [uzasadniony jest inny łącznik]. Siedziba osób prawnych musi być zdefiniowana wprost w rozporządzeniu celem wzmocnienia przejrzystości wspólnych przepisów i uniknięcia konfliktów kompetencyjnych.

(12) Jurysdykcja oparta na łączniku miejsca zamieszkania powinna zostać uzupełniona jurysdykcją opartą na innych łącznikach, które powinny zostać dopuszczone ze względu na ścisły związek pomiędzy sądem a sporem prawnym lub w interesie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości.

[...]

(15) W interesie zgodnego wymiaru sprawiedliwości należy unikać tak dalece, jak jest to tylko możliwe, równoległych postępowań, aby w dwóch państwach członkowskich nie

zapadały niezgodne ze sobą orzeczenia. [...]”.

5 Przepisy jurysdykcyjne są zawarte w rozdziale II rozporządzenia nr 44/2001, zatytułowanym „Jurysdykcja”.

6 Artykuł 2 ust. 1 tego rozporządzenia, zawarty w sekcji 1 jego rozdziału II, zatytułowanej „Przepisy ogólne”, stanowi:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego”.

7 Artykuł 3 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia, zawarty w tejże sekcji 1, stanowi:

„Osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego tylko zgodnie z przepisami sekcji 2–7 niniejszego rozdziału”.

8 Artykuł 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001, należący do sekcji 2 rozdziału II, zatytułowanej „Jurysdykcja szczególna”, przewiduje:

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim:

[...]

3) jeżeli przedmiotem postępowania jest czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego albo roszczenia wynikające z takiego czynu – przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

9 Z postanowienia odsyłającego wynika, że U. Spoering jest fotografem, który w lutym 2003 r. wykonał na zlecenie spółki Hi Hotel 25 slajdów przedstawiających wnętrza różnych pomieszczeń hotelu, prowadzonego przez Hi Hotel w Nicei. Uwe Spoering przyznał spółce Hi Hotel prawo do wykorzystywania fotografii w prospektach reklamowych i na jej stronach internetowych. Udzielenie praw do wykorzystania fotografii nie nastąpiło w formie pisemnej umowy. Hi Hotel zapłacił opiewający na kwotę 2500 EUR rachunek za wykonanie fotografii, który zawierał adnotację „include the rights – only for the hotel hi” [„wraz z prawami – tylko na rzecz hotelu hi”].

10 W 2008 r. U. Spoering zauważył w księgarni w Kolonii wydany przez wydawnictwo Phaidon z siedzibą w Berlinie (Niemcy) album fotograficzny zatytułowany „Innenarchitektur weltweit” („Architektura wnętrz na świecie”), który zawierał reprodukcje dziewięciu jego fotografii przedstawiających wnętrza hotelu prowadzonego w Nicei przez Hi Hotel.

11 Uznając, że poprzez przekazanie fotografii osobom trzecim, takim jak wydawnictwo Phaidon, Hi Hotel naruszył jego prawa autorskie do fotografii, U. Spoering pozwał Hi Hotel przed sąd w Kolonii. Zażądał on, między innymi, nakazania pozwanej zaniechania zwielokrotniania lub powierzania zwielokrotniania, rozpowszechniania lub powierzania

rozpowszechniania, wystawiania lub powierzania wystawiania na terytorium Republiki Federalnej Niemiec bez jego uprzedniej zgody fotografii, o których mowa w poprzednim punkcie niniejszego wyroku (żądanie zaniechania) oraz zobowiązanie jej do naprawienia wszystkich szkód, które poniósł lub jeszcze poniesie wskutek działań spółki Hi Hotel.

12 Z postanowienia odsyłającego wynika, że Hi Hotel podniósł, iż wydawnictwo Phaidon ma również siedzibę w Paryżu (Francja) i że dyrektorowi spółki Hi Hotel nie zakazano udostępniania spornych fotografii temu wydawnictwu. Hi Hotel nie wie, czy wydawnictwo to przekazało następnie fotografie swojej niemieckiej spółce siostrzanej.

13 Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo U. Spoeringa, a apelacja wniesiona przez Hi Hotel została oddalona. Bundesgerichtshof, do którego wpłynęła skarga rewizyjna (niem. „Revision”) spółki Hi Hotel, zastanawia się nad możliwością ustalenia jurysdykcji krajowej sądów niemieckich na podstawie art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001.

14 W kwestii tej sąd odsyłający podnosi, że w świetle argumentacji przedstawionej przez Hi Hotel, przywołanej w pkt 12 niniejszego wyroku, której U. Spoering nie zakwestionował, przy badaniu jurysdykcji krajowej sądów niemieckich na podstawie art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy oprzeć się na przywołanych okolicznościach stanu faktycznego, zgodnie z którymi mające siedzibę w Berlinie wydawnictwo Phaidon rozpowszechniło sporne fotografie w Niemczech z naruszeniem prawa autorskiego, zaś Hi Hotel przyczynił się do tego, przekazując zdjęcia wydawnictwu Phaidon w Paryżu.

15 W tych okolicznościach Bundesgerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 5 pkt 3 rozporządzenia [...] nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że zdarzenie wywołujące szkodę nastąpiło w danym państwie członkowskim (państwie członkowskim A), jeśli czyn niedozwolony, który jest przedmiotem postępowania lub z którego wywodzone są roszczenia, został popełniony w innym państwie członkowskim (państwie członkowskim B) i polega na uczestnictwie w czynie niedozwolonym popełnionym w pierwszym z wymienionych państw członkowskich (państwie członkowskim A) (czynie głównym)?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

16 Hi Hotel twierdzi, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny, ponieważ jest on pozbawiony znaczenia z punktu widzenia sporu głównego, jako że na dzień dzisiejszy nie zostało jeszcze ustalone, czy miała miejsce pełna cesja praw autorskich na rzecz spółki Hi Hotel. Gdyby bowiem tak było, żadne naruszenie tych praw nie wchodziłoby w grę.

17 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny, korzystają z domniemania znaczenia dla sprawy (zob. wyrok Soa Nazionale Costruttori, C-327/12, EU:C:2013:827, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).

18 Odrzucenie przez Trybunał wniosku sądu krajowego jest możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na przedstawione mu pytania (zob. wyrok *Soa Nazionale Costruttori*, EU:C:2013:827, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).

19 W tym wypadku nie ma to jednak miejsca. Jak wynika bowiem wyraźnie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, wykładnia art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 jest konieczna dla rozstrzygnięcia sporu głównego, jako że *Hi Hotel* podniósł zarzut braku jurysdykcji sądów niemieckich do rozpoznania tego sporu, sąd odsyłający musi ustosunkować się do tego zarzutu przed przystąpieniem do wydania rozstrzygnięcia co do istoty.

20 Dla celów stosowania art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 sąd odsyłający może uważać za ustalone – jedynie na potrzeby zweryfikowania swojej jurysdykcji na podstawie tego przepisu – uprawdopodobnione twierdzenia powoda dotyczące warunków odpowiedzialności za czyny niedozwolone lub podobne.

21 Kwestia zasadności tych twierdzeń należy do samej istoty sprawy (zob. wyrok *Pinckney*, C-170/12, EU:C:2013:635, pkt 40). Argument spółki *Hi Hotel*, zgodnie z którym zakres cesji praw autorskich na jej rzecz nie został jeszcze ustalony, dotyczy istoty postępowania głównego, nie może więc mieć on wpływu na dopuszczalność pytania przedstawionego przez sąd odsyłający.

22 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym należy zatem uznać za dopuszczalny.

Co do istoty

23 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający pyta w istocie, czy art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że w wypadku gdy kilku domniemanych sprawców spowodowało podnoszoną szkodę w zakresie majątkowych praw autorskich chronionych w państwie członkowskim, w którym siedzibę ma sąd, przed którym zawisł spór, przepis ten umożliwia ustalenie jurysdykcji [tego sądu] względem jednego z tych sprawców, który nie działał na obszarze właściwości tego sądu.

24 Na wstępie należy przypomnieć, że przepisy rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować autonomicznie, zgodnie z jego celami i systematyką (wyrok *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

25 Ponadto wyłącznie na zasadzie odstępstwa od podstawowej zasady ustanowionej w art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, przyznającej jurysdykcję ogólną sądom państwa członkowskiego miejsca zamieszkania pozwanego, sekcja 2 rozdziału II tego rozporządzenia przewiduje pewną ilość wypadków, w których ustanowiona zostaje jurysdykcja szczególna, wśród których figuruje ten, określony w art. 5 pkt 3 omawianego rozporządzenia (wyrok *Melzer*, EU:C:2013:305, pkt 23).

26 Jako że właściwość sądu miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie

wywołujące szkodę, stanowi regułę jurysdykcji szczególnej, podlega ona ścisłej wykładni, która nie może wykraczać poza wypadki wyraźnie określone w rozporządzeniu nr 44/2001 (wyrok Melzer, EU:C:2013:305, pkt 24).

27 Należy również przypomnieć, że wyrażenie „miejsce, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę”, występujące w art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001, obejmuje zarówno miejsce, w którym szkoda się zmaterializowała, jak i miejsce, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące powstanie szkody, wobec czego pozwany może zostać pozwany, według wyboru powoda, przed sądem mającym siedzibę w jednym z tych miejsc (wyrok Melzer, EU:C:2013:305, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).

28 W tym względzie zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepis jurysdykcyjny zawarty w art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 jest oparty na istnieniu łącznika wynikającego ze szczególnie ścisłego związku pomiędzy roszczeniem a sądem miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę, który uzasadnia przyznanie jurysdykcji temu sądowi ze względu na prawidłowe administrowanie wymiarem sprawiedliwości oraz sprawną organizację postępowania (wyrok Melzer, EU:C:2013:305, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

29 Ze względu na to, że zidentyfikowanie jednego z łączników uznanych w orzecznictwie przytoczonym w pkt 27 niniejszego wyroku powinno tym samym umożliwić ustalenie jurysdykcji sądu, który obiektywnie znajduje się w najlepszej sytuacji do dokonania oceny, czy spełnione są przesłanki powstania odpowiedzialności pozwanego, wynika z tego, iż może on zostać skutecznie pozwany wyłącznie przed sądem, na którego obszar właściwości wskazuje relewantny łącznik (zob. podobnie wyrok Folien Fischer i Fofitec, C-133/11, EU:C:2012:664, pkt 52; a także wyrok Melzer, EU:C:2013:305, pkt 28).

30 W kwestii miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące powstanie szkody, należy stwierdzić, że – jak wynika z postanowienia odsyłającego – podnoszone zdarzenie wywołujące szkodę zostało dokonane przez kilku sprawców. Hi Hotel, który jest jedynym podmiotem pozwanym w postępowaniu głównym, działał we Francji, w więc poza obszarem właściwości sądu, przed który został pozwany.

31 Jednakże, jak orzekł już Trybunał, w okolicznościach, gdzie tylko jeden spośród większej liczby domniemanych sprawców podnoszonej szkody jest pozywany przed sąd, na którego obszarze właściwości on nie działał, nie można uznać, że zdarzenie powodujące powstanie szkody miało miejsce na obszarze właściwości tego sądu w rozumieniu art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 (zob. wyrok Melzer, EU:C:2013:305, pkt 40).

32 W związku z tym art. 5 pkt 3 tego rozporządzenia nie zezwala na ustalenie jurysdykcji – ze względu na miejsce wystąpienia zdarzenia powodującego powstanie szkody – wobec jednego z domniemanych sprawców tej szkody, który nie działał na obszarze właściwości sądu, przed którym zawisł spór (zob. wyrok Melzer, EU:C:2013:305, pkt 41).

33 Jednakże w przeciwieństwie do sprawy, która doprowadziła do wydania wyroku Melzer (EU:C:2013:305), w niniejszej sprawie sąd odsyłający nie ograniczył swojego pytania do wykładni art. 5 pkt 3 tego rozporządzenia wyłącznie dla celów ustalenia jurysdykcji sądów niemieckich ze względu na zdarzenie powodujące powstanie podnoszonej szkody.

34 W konsekwencji należy zbadać również, czy w okolicznościach takich jak

w postępowaniu głównym, gdy kilku domniemanych sprawców podnoszonej szkody działało w różnych państwach członkowskich, art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 umożliwia przyznanie jurysdykcji – ze względu na miejsce, w którym szkoda się zmaterializowała – sądom państwa członkowskiego względem jednego z domniemanych sprawców tej szkody, nawet jeśli nie działał on na obszarze właściwości sądu, przed którym zawisł spór.

35 W kwestii tej należy zauważyć, że możliwe jest ustalenie jurysdykcji sądu, przed który wytoczono powództwo dotyczące czynu niedozwolonego lub czynu podobnego, jeżeli tylko państwo członkowskie, na którego terytorium znajduje się siedziba tego sądu, chroni prawa majątkowe, których poszanowania powód dochodzi, a podnoszona szkoda może się zmaterializować na obszarze właściwości owego sądu (zob. wyrok Pinckney, EU:C:2013:635, pkt 43).

36 W postępowaniu głównym U. Spoering podnosi naruszenie rozlicznych majątkowych praw autorskich, mianowicie prawa do zwielokrotniania, do rozpowszechniania i do wystawiania spornych fotografii. Jest bezsporne, że na podstawie dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 17, t. 1, s. 230) podlegają one ochronie w Niemczech.

37 W okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym należy wziąć pod uwagę, że ryzyko zmaterializowania się szkody wynika z możliwości nabycia reprodukcji utworu będącego przedmiotem praw autorskich, których ochrony domaga się powód, w księgarni położonej w obszarze właściwości sądu, przed którym zawisł spór. Jak wynika z ustaleń stanu faktycznego przywołanych w pkt 14 niniejszego wyroku, przekazanie spornych fotografii wydawnictwu Phaidon w Paryżu było u źródła ich zwielokrotnienia i rozpowszechnienia, a tym samym ryzyka zmaterializowania się podnoszonej szkody.

38 Natomiast jeżeli ochrona udzielona przez państwo członkowskie sądu, przed którym wytoczono powództwo, obejmuje jedynie terytorium tego państwa, sąd, przed którym zawisł spór, jest właściwy – ze względu na miejsce, materializacji szkody – tylko w zakresie szkody wyrządzonej na terytorium tego państwa członkowskiego (wyrok Pinckney, EU:C:2013:635, pkt 45).

39 Sądy innych państw członkowskich pozostają bowiem co do zasady właściwe, w świetle art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 oraz zasady terytorialności, do rozpoznawania powództw dotyczących szkód wyrządzonych w zakresie majątkowych praw autorskich na terytorium ich odnośnych państw członkowskich i są w stanie najlepiej ocenić, po pierwsze, czy nastąpiło naruszenie majątkowych praw autorskich chronionych w danym państwie członkowskim i, po drugie, jakiego rodzaju szkoda wystąpiła (zob. wyrok Pinckney, EU:C:2013:635, pkt 46).

40 W świetle powyższych rozważań na przedstawione pytanie należy odpowiedzieć, że art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, iż w wypadku gdy kilku domniemanych sprawców spowodowało podnoszoną szkodę w zakresie majątkowych praw autorskich chronionych w państwie członkowskim, w którym siedzibę ma sąd, przed którym zawisł spór, przepis ten nie umożliwia ustalenia – ze względu na miejsce wystąpienia zdarzenia powodującego powstanie szkody – jurysdykcji sądu, na którego obszarze właściwości pozwany przed tym sądem sprawca nie działał, lecz umożliwia ustalenie

jurysdykcji tego sądu ze względu na miejsce materializacji szkody, pod warunkiem że podnoszona szkoda może się zmaterializować na obszarze właściwości sądu, przed którym zawisł spór. W tej ostatniej sytuacji sąd ten jest właściwy jedynie do rozpoznania powództwa dotyczącego szkody wyrządzonej na terytorium państwa członkowskiego, w którym sąd ten ma swoją siedzibę.

W przedmiocie kosztów

41 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 5 pkt 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, iż w przypadku gdy kilku domniemanych sprawców spowodowało podnoszoną szkodę w zakresie majątkowych praw autorskich chronionych w państwie członkowskim, w którym siedzibę ma sąd, przed którym zawisł spór, przepis ten nie umożliwia ustalenia – ze względu na miejsce wystąpienia zdarzenia powodującego powstanie szkody – jurysdykcji sądu, na którego obszarze właściwości pozwany przed tym sądem sprawca nie działał, lecz umożliwia ustalenie jurysdykcji tego sądu ze względu na miejsce materializacji szkody, pod warunkiem że podnoszona szkoda może się zmaterializować na obszarze właściwości sądu, przed którym zawisł spór. W tej ostatniej sytuacji sąd ten jest właściwy jedynie do rozpoznania powództwa dotyczącego szkody wyrządzonej na terytorium państwa członkowskiego, w którym sąd ten ma swoją siedzibę.

Podpisy

---

* Język postępowania: niemiecki.

© Unia Europejska , <http://eur-lex.europa.eu/>